

Atskaņas un mirāžas

Nacionālajā teātrī tapušo izrādi *Atbalsis Aija* režisors Regnārs Vaivars iestudējis ar lielu līdzjūtību pret... skatītājiem

JĀNA Jaunsudrabiņa trilōģija *Aija* man vienmēr likusies ļoti smagi lasāma grāmata. Agrā jaunībā romāns bija īsts raudamgabals, jo tā arī nesapratu, kas Jāni tik ļoti saistīja pie nevēlīgās Aijas, ja viņu milēja Ieva. Vēlāk pārļasiņu negribīgi un tikai darba vajadzības spiesta, cenzdamās turēties pie rakstnieka skaistās valodas, ne sižeta peripetijām. Tajās pašās darba vajadzības pamanīju arī to, ka trilōģiju ekranizēt vai uzvest uz skatuves allaž centušies vīrieši, vairāk vai mazāk romantizējot titulvaroni.

Pat asredzīgais un visai ciniskais režisors Oļģerts Kroders, uzticējies Aijas lomai savai ideālajai aktrisei Indrai Briķei, nespēja par šo Lilītas – pašas pirmās, Ādamam nepakļāvīgās un tāpēc ar Ievu aizstātas sievietes – arhetipu neļūstot. Regnārs Vaivars, man šķiet, šo tradīciju pārkāpj. Iespējams, bija pārkāpis jau Dailes teātri uzvestajā *Aijā pēc Jaunsudrabiņa*. Un skaidri izvēlas fokusēties tieši uz Jāni nule Nacionālajā teātrī iestudētajā *Atbalsis Aija*.

Taču, līdzko uzmanības centrā ir Jāņa psiholoģija, izrāde top par traģēdiju šā vārda pilnajā nozīmē – kad varonim, kurš centies kaut ko mainīt pasaulē vai sevī, tas nav izdevies un izejas vienkārši nav. Turklāt Vaivara izrāde, jauši vai nejauši, šīs sezonas Nacionālā teātra repertuārā ir pāri ar



Recenzijas autore —
Edīte Tišheizere,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Pārsteidzošs ir režisora izvēlētais uzveduma stils, proti, gandrīz vai bērnu rotaļa, kas ļauj skatītājiem paturēt drošības distanci



ATBALSS AIJA
Nacionālā
teātra Jaunajā
zālē. Nākamās
izrādes
9., 26. aprīlī.
35–40 €.

Ineses Mičules iestudēto Blaumaņa lugu *Uguni*, un tās atspīdumā arī *Atbalsis Aija* iegūst tādu pašu smagu līdzatkarības jēgu.

Un tieši tāpēc pārsteidzošs ir režisora izvēlētais uzveduma stils, proti, gandrīz vai bērnu rotaļa, kas ļauj skatītājiem paturēt drošības distanci,

zināmu atsvešinājumu, lai «skatītos un mācītos», tomēr nelaistu sevī izrādes galvenā varoņa bojāejas stāstu. Jo aktieri patiešām to vairāk atstāta, tikai atsevišķus brīžus izdzīvojot.

Scenogrāfs Valters Kristbergs ir uzbūvējis pat tādu kā rotallaukumu ar virvēs iekārtu dēļu šūpolēm un primitīvu smilšu kasti vai vienkārši Aijas bērnu izkašātu spēļu vietu, kur sames-tas šādas tādas mantiņas un sadzīves priekšmeti. Tur pamests veltenis var kļūt par Aijas būdu, ko Jānis pirmā kopdzīves laika centībā cenšas kā nebūt sastītēt ar turpat atrastiem kociņiem un dražām. Tā istā dzīve – tukšs galds un guļamā mīga – ir kaut kur aizmugurē, uzreiz nemaz nepamanāma.

Aijai, kādu to spēlē Laura Siliņa, nepiemīt ne īpašs seksapils, nedz traka vajadzība pēc seksa, toties skaidra un mierīga pašpārliecinātība, zīnot, ka gultā vai uz jebkuras citas virsmas viņa spēs no jebkura vīriša panākt jebko. Aktrise šo nesatricināmo dzīves redzējumu nospēlē ar vieglām detaļām: izdzirdusi Jāņa pamanīto, ka viņai trūkst divu zobu, apdzēs plato smaidu vai, gatavojoties kāzām, ļauj savos sapinkātajos matos meitām iepīt diezin no kurienes ievilkas lupatas. Tādā pašā bezdomu vieglumā eksistē arī Romāna Bargā tēlotais Aizupju Juris, priecīgs komentēt un pamācīt, izmantot iespēju, bet pieķerts aizlavās, skatītājiem pamirkšķinājīs.

IR IESAKA



10. APRĪLIS

KONCERTS. LNSO. VINETA SAREIKA. BĒTHOVENS KONGRESU NAMĀ

Ar Ludvigam van Bēthovenam veltītu koncertprogrammu kopā ar LNSO uzstāsies vijolniece Vineta Sareika. Komponista daiļradi izgaismos gan agrīnā Solmažora romance, gan par komponista izaicinošāko partitūru uzskatītā dramatiskā Lielā fūga, kā arī viņa īsākā – Astotā – simfonija. Soliste un atskaņojuma vadītāja Vineta Sareika. Biļetes cena 18–45 €. Bilesuparadize.lv



10. APRĪLIS –
19. DECEMBRIS

KONCERTS. DAGAMBA. MOZARTALCIKA DAŽĀDĀS LATVIJAS VIETĀS

Čellu grupa *Dagamba* dodas koncerttūrē pa Latviju. Pirmie divi koncerti 11. aprīlī notiks koncertzālē *Cēsis*. Jaunā programma ir Mocarta un rokgrupas *Metallica* mūzika *Dagambai* raksturīgā interpretācijā. Visi grupas dalībnieki ir akadēmiski izglītoti mūziķi – bērībā bieži atskaņojuši Mocarta mūziku, bet brīvajā laikā sapņoja par spēlēšanu rokgrupā. Biļetes cena 30–45 €. Bilesuparadize.lv



Apmātība ar Lauras Siliņas spēlēto Aiju, kas pārņem Klāva Kristapa Košina Jāni, ir traģiska, jo savu degradāciju viņš vēro bez ilūzijām

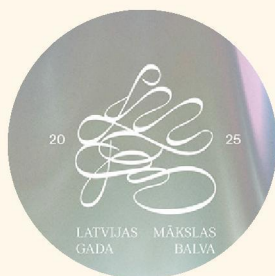
FOTO – MĀRCIS BALTSKARS

Meitas, kuru lomās ir Amanda Livdāne, Elza Kristberga un Amēlija Lukaševiča, aug par tādām pašām aiņām, un vecākā, «jauno tēvu» ieraudzījusi, pamanās nostāties valšķīgā pozā un virpināt peļasti. Apbrīnojama ir Vaivara prasme strādāt ar bērniem (to pamanīju Dailes teātra izrādē *Apglabājiet mani zem grīdas*), panākot, ka viņi patiešām spēlē notektu tēlu, nevis tikai dabiski eksistē, taču vienlaikus noturot viņus drošībā un netraumējot.

Izrādes centrs neapšaubāmi ir Jānis divos visai atšķirīgos tēlojumos. Igora Šelegovska varonis sāk izrādes stāstu par atgriešanos pie Aijas ar lielām ilūzijām – aizgājušajos gados viņš ir radījis sapņu tēlu, un lēnā atmošanās, ķeroties pie jebkuras iespējas paturēt ideālus, aizvien no jauna noticot paša radītajiem maldiem, ir neciešami sāpīga. Tikai tās sāpes viņš mēģina noslēpt aiz smaids – tas ir viņa galvenais ierocis cīņā ar pasauli, kas nevēlas pieņemt viņa labo gribu un mīlestību. Līdz pēdējam brīdim Šelegovska Jānis turas pie izsapņotā un, pat pašnāvībā dodoties, patur mulso smaids.

Aktieris Klāvs Kristaps Košins Jāni spēlē daudz... lietišķāk, varbūt tas ir īstais vārds. Viņa varonim nav ilūziju, un pie Aijas viņš dodas, drīzāk lai pārliecinātos, ka jaunības gadu iemilēšanās nav Ievas mīlestības vērtā. Un tāpēc apmātība, kas viņu pārņem, ir savā ziņā vēl traģiskāka, jo savu degradāciju viņš pats vēro ar skaidrām acīm un ilūziju, pie kurām patverties, viņam nav.

Kāpēc *Atbalss Aija*? Izrādes ekspozīcijā divi nakts ceļinieki – Jānis un Juris – runā par rezonansi, to atbalsi, ko cilvēks uztver vai neuztver. Aija, kuras dēļ aiziet bojā Jānis Balodis, ir tikai atbalsojums no īstās sievietes. Atskaņa, no kuras viņš pats rada nāvējošo mirāžu. ●



13.–19. APRĪLIS

PASĀKUMS. LATVIJAS MĀKSLAS GADA BALVAS NEDĒĻA VIDZEMĒ

Valmierā, Rūjienā, Strenčos, Mazsalacā un Mūrmuižā apmeklētāji varēs piedzīvot gan izstādes un audiovizuālas performances, gan piedalīties darbnīcās, izzinot cianotipiju, analogo kino, skaņu mākslu vai laikmetīgus izšuvumus. Programmu papildinās ekskursijas, skičpastaigas un arhīva materiālu skates. Balvas pasniegšanas ceremonija norisināsies Jāņa Daliņa stadionā 18. aprīlī. Vairāk informācijas Lmgb.lv.



16. APRĪLIS

IZRĀDE. PIRMAVOTS DAILES TEĀTRA LIELAJĀ ZĀLĒ

Hovards Rorks ir jauns arhitekts. Revolucionārs, kurš atsakās no komforta arhitektu birojā, lai strādātu akmeņlauztuvē. Viņā ieskatās kādreizējā drauga un konkurenta mīļotā sieviete Dominika Frankona, kuras tēvam pieder akmeņlauztuve. Abos dzimst apmātība, kas kļūs par nolemību. Režisors Viesturs Kairiņš. Lomās Kaspars Dumburs, Ilze Ķuzule-Skrastiņa un citi. Biļetes cena 25–43 €. Bilesuparadize.lv